ספר הקנה — מוסר גדול משילוח הקן להתאבל על גלות השכינה

מוסר גדול משילוח הקן להתאבל על גלות השכינה.

ודע בני כשעלה משה למרום אתא קול באזניו ושמע שלח תשלח אמר משה לרבו מאי האי אמר לו האי גלותה הוא והכא הגזירה באה מלמעלה שלח תשלח ואין שלח אלא יסוד, ואמאי קרי ליה שלח כי הוא הלוקח האם היא כנ"י והוא המשלח ושלחה מביתו, והכי אמר שלח כלומר אתה היסוד תשלח את האם הרובצת ושומרת את בניה ללכת לנטור את הכרמים בניה אחרים כענין שמוני נוטרה את הכרמים כי חטאו בניה ובפשעכם שולחה אמכם ואת הבנים תקח לך כלומר לא תניחם בגלות תחת ידיה כי תדקדק עמם כחוט השערה רק תשמרם ממנה כענין ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתי לכלותם, והנה היסוד שלחת מרביצתה בגזירת הגוזר והבנים מבקשים לאמם והיא מבקשת לבנים ואמר הקב"ה שלח למעלה תשלח למטה וידעת בני רביצת האם בבנים בחוץ לארץ במקרה בזמן שהאומות גוזרים לכלותם משיבים אותה לשמור בניה בכח היסוד וע"כ אין הדוגמא למטה אלא במקרה כענין כי יקרא, ואין המצוה בטמאה לא באם ולא בבנים כי ישראל ואמם טהורים ונקיים ולא בבנים (טמאים) שאינם ראוים להיות בנים.

ואמר לפניך להרמיז שנשתלח מפנים המאירים הוא התפארת ואמר בדרך להרמיז שנשתלחה גם מרשות הרבים שיצאה ממקומה, בכל עץ להרמיז תורה שבכתב חסד, על לשונה על הארץ שהיתה מושלחת גם על הארץ נוכריה, ודע בני דרב שאמר המוצא קן בשמים מהו וכוונתו בהיות כנ"י יונקת ממקומות שזכרנו וחטאו בניה ונשלחה בהיותה נאחזת ומדובקת בת"ת והיו לבשר אחד ויחדיו יהיו תמים וחטאו בניה מהו נשלחת ונגרשת או לא, והשיב באמת אינה נשלחת והוסיף ושאל אם היא בים הגדול מהו שנאחזת ומדובקת בים הגדול כענין ותרץ הנערה ותגד לאמה שהיא הבינה וחטאו בניה אם נשלחת והשיב נשלחת, והוסיף ושאל אם הוא בראש האדם הוא כתר עליון ראש הת"ת הנקרא אדם כענין היתה לראש פינה והשיב נשלחת, והראייה והלא ישראל היו נאחזין בבינה ואלהי יצחק ואלהי יעקב ובעשותם העגל אמר למשה לך רד כי שחת עמך ואף משה ירד מגדולתו הוא נצח מעבר הגדולה כי נשברו הלוחות ופרחו האותיות, ושב משה בכח לוי ויאספו אליו כל בני לוי להכרית ולאבד את כל החוטאים בכח ההוד ושבו כל ישראל להאחז מדת משה הוא הוד ובדק אותם כסוטות הפך מה שהיו תחת אבותיהם זהו שאמר עמך ולא עמי.

כן הדבר כאשר יחטאו הבנים האם נשלחת אף אם היא בראש האדם והבנים משחיתים מקום האם בנים משחיתים תרבות אנשים חטאים ובפשעכם שולחה אמכם ואתכם אזרה בגוים, ואחרי השלוח הולכת האם ומיללת ואומרת אוי שהחרבתי את ביתי ושרפתי את היכלי וגליתי את בני לבין אומות העולם ואומר יהר"מ שיכבשו רחמי את כעסי וגו', וכן עופות השמים מלאכי עליון צפרים טהורים ומלאכים ועוף השמים יוליך את הקול עד שכנ"י היא אם הבנים מתמהת ואומרת אף כי אמר ואת הבנים תקח לך לאו רחמנות הוא בהיות האם גרושה ושלוחה מוולדיה נשברה על בניה אף כי הבנים אינם עזובין ואינם מאוסים בשולחן אחרים סומכים אחרים ממש מאן דרחים אינו מפריש האם מהבנים עד שאמר לה דא היא רחמנות בוודאי שהבנים מצטערים על עצמם ושבים בתשובה והיא מבקשת רחמים על בניה, ע"כ התעוררות בקשת הרחמים היא בהיות האם הולכת ונשברה בעד בניה ומלאך יוציא הקול ומבקש רחמים לקבץ האם והבנים לפאר ליוצרם קדוש קדוש קדוש ואז אם הבנים מוליכה קול בניה וקולה באה ה' ראשון שבשם בן ד' דא היא קלא ששמע רבי אייבו דלעי נחש ואמר אי חס לא אפרש אמא מבנהא ונקראת האם נחש כי זוהמת הנחש שב עליה בגלות, ולכן בני זאת המצוה נוהגת אף בזמן המלכות לבקש האם רחמים להשפיל האויבים לבל יפרישוה ע"י עין הבנים הוא שאמר עשה למען שמך הגדול, ולכן אפי' מאה פעמים שכן יורדים ונשלחים מאה מדרגות עד שתהרוס ותקלקל הקן להיות נודדת מפינה לפינה, ואמר באיזה התעוררות יצאו ממצרים שהרי לא ניתן להם מצות שילוח הקן כי הקב"ה הזמין נחשים אוכלים הבנים והאם נשלחת מעצמה ואמר שילוח המצורע כשילוח השכינה עם בניה וע"כ אלים עשה דשילוח על שגורם בשליחות, וא"ל הדבק האם באורך ימים הוא תורה שבכתב אורך ימים בימינה ולא קבץ בניה ע"כ אורך בעה"ב

שכרה, ובאמת בני כן הדברים נמי במי שגולה ממקום למקום ומפינה לפינה ואינו קונה מנוחה במקום אחד רק הולך ונשבר דוגמא עליונה קב"ה מעביר עונו וחטאו ומקנה לו מנוחה ואורך ימים בעה"ב, אוי לבונים בתים גדולים ויושביה במנוחה בארץ זרים יאכלו אותם ומה להם ולמנוחתם כי גלו מעל שולחן אביהם ואמם גרושה מכח פשעם ולמה לא יעסקו בתורה להשיב חרון אף וחימה אוי לעוסקים בקיבוץ הון רב טמא ומטמא כי לא בטהרה וטמא לטמאים ידבק (וישאר להם) למה לא יקנה דעת ובינה לחשוב מחשבות אנה כספו וזהבו של שלמה ועפרות זהב לו ועל מה יפסיד נפשו ויעבור בגזל וחמס ושבועות שוא וקבץ הון רב ויאכלוהו זרים כי היא תחת ממשלתם ואם (ואב) לבניו למדם תחבולותיו והנה קמתם תחת אבותיכם למה לא יעשו בעוד היות נפשם בגופם לעבוד את בוראו, אוי לששים ומתפארים בגווני מלבושים ואינם זוכרים שהם מנודים ומרוחקים ובין האומות גולים וצריכים בגדים שחורים ובאוי ובאבוי נאנחים ובוכים ולא במלבושים נאים אשר למחר בבושת פנים יפשיטום ואם בקבר עמם יקברוהו הם יגרמו לנכרים לחפור ולהוציאם מקבריהם ולהשליכן לעופות ולכלבים, אוי לחברים שעושים סעודות שלא במקום מצוה ומרבים במאכלות ויינות ונגונים ורקודים והשטן עולה וקובל ויורד ומשטין כי ימצאם ששים ושמחים ומתחיל לשמוח עמהם ומשתדל להוסיף שתייתו יינם חמת תנינים יינם יד שתמצאם חבורות ופצעים וחרפה ובושה ואז רוח הקדש צווחת ואומרת למי אוי למי אבוי למי פצעים חנם למאחרים על היין, מי לא כתיב אל תרא יין כי יתאדם וכתיב בתריה ואחריתו כנחש ישוך עיניך יראו זרות ולבך ידבר תהפוכות והיית כשוכב בלב ים וכשוכב בראש חבל הכוני בל חליתי בל ידעתי מתי אקוץ אוסיף אבקשנו עוד, ומה עושה אחר שתיית יין מתחיל לריב עם חבירו ואז אומר ומשיחים למי אוי למי אבוי למי שהוא בעל מריבות למי שעיניו עכורות ואדומות ושחורות חכלילי עינים מיין אל תראה יין כי יתאדם אחריתו דם אחריתו כנחש ישוך כי מתחיל לדבר לשון הרע ומתיר עבירה ועושה כל העבירות כהפקר ואומר לית דין ולית דיין, משיח עם נשים ומרקד עמם ואז מנבל פיו בדברי נבלות ואינו בוש כי נתבלבלה דעתו ואז השטן עולה וקובל והרשות נתונה לו ובלבל וגירה ביניהם והמית אחד מהם להיות תחת שלום חילוק ותחת שמחה אבל ותחת מנוחה צער והאם צועקת ואומרת אני בצער וגם הם בצער עמו אנכי בצרה, אוי לאבות המניחים בניהם להרבות שמחות במאכלים ויינות בריקודים ושמחות ולא יודעים כי עליהם יפול גורלם מיתות טבעיות ומיתות משונות למות תוצאות ואוכלים כרים מצאן ועגלים מתוך מרבק השותים במזרקי יין וראשית שמנים ימשחו ולא נחלו על שבר יוסף לכן עתה יגלו בראש גולים, אשרי בניו ואשרי יולדתו למי שאינו מרבה בחבורות של שמחה כלל וכלל ואשריו מי שאינו אוכל בשר ואשריו מי שאינו שותה יין כל עיקר ואינו לובש בגדים יפים ואינו בונה בית ואינו נוטע כרם רק יושב באוהלים ומתאבל עם אבילי ציון, ראה בני והבן דבני יונדב בן רכב צוה להם אביהם אל תשתו יין אתם ובניכם לעולם ומה ראה לצוות שלא לשתות יין בעבור ששמע לירמיהו שהתנבא על חורבן הבית המקדש ע"כ צוה לבניו אל תשתו יין כלל ובית לא תבנו וזרע לא תזרעו כי באוהלים תשבו כל ימיכם אתם ובניכם ובני בניכם עד בא הנחמה, והיו מתאבלים מאוד ושמרו מצות אביהם וכשהיה ירמיהו מתנבא לישראל לשוב בתשובה ולא היו שבים מיד אמר הקב"ה אתה אומר להם לשוב ואינם שבים הנה בני יונדב בן רכב אשר צוה את בניו לבלתי שתות יין ולא שתו עד היום הזה ואני אמרתי להם יום יום השכם ושלוח ולא שמעו מה כתיב שם, א"ל הקב"ה לירמיהו אמור להם חייכם הואיל ושמרתם את (מצות אביכם) המצוה הזאת אין משפחותיכם פוסקת לפניו לעולם, היינו דכתיב כה אמר ה' לא יכרת איש ליונדב בן רכב לפני כל הימים, הראית בני דבר תימא אנו תמהים באורך הגלות לומדי התלמוד הנושאים ונותנים בקולות וברקים ומדקדקים דקדוק אחר דקדוק ומתחדשים חדושים הם אוכלי הבשר כדובים וארויות ושותים במזרקי יין ומתאדמים פניהם מראית אדם טריפה ונשמנים מזון לרמה ותולעה וגלות השכינה אינם זוכרים ואת העם אינם מייסרים שלום עליך נפשי כה יזכו וכה יחיו וכה יאריכו ימים כמו שלא יבצר מחשבתם, חשבון יתנו על כולם כי ראה גם ראה שהתורה אמרה שלח תשלח לעורר הרחמים והם אינם חוששין רק לומדים לתועלת גופם ולא לתועלת נפשם ולומדין ויודעים ואינם מקיימין רק כוונתם להתגדל בהמון אני הגדול בתורה, ומה שאמרת על ענין לאו שבכללות יש מקומות לאמרו בפנים בעז"ה: